

NARODNI DNEVNIK

Izbaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 8.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopis se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Zmotna podlaga.

Z velikim pompom napovedano zborovanje kmečke demokracije se je izvršilo in senzacija je izostala. Slišali nismo niti nič novega niti ni bilo dogodkov, ki bi napovedali novo situacijo. Samo zahteva po koncentracijski vladi je bila povedana z novim poudarkom, ne pa tudi z novimi argumenti. Zato pa je bilo postavljena vsa zahteva na zmotno podlago.

V svojih resolucijah pravi namreč kmečko-demokratska koalicija, da zahteva popolno enakopravnost in da se more koalirati le s strankami, ki so za izvedbo ustave. Kmečko-demokratska koalicija zahteva torej dve si nasprotujoči stvari. Ker kako naj zavlada popolna enakopravnost, če pa se mora do skrajnosti izvesti ona centralistična ustava, ki je izhodišče obstoječe neenakosti.

Jasno je, da ni danes niti najmanje pripraven čas za otvarjanje ustavnih bojev, vsled česar danes tudi ne more še biti takojšnjega govora o reviziji ustave. Toda kmečko-demokratska koalicija pravi o sebi, da pomeni ona novo politiko, da hoče kardinalno spremembo sedanjih razmer. Nje resolucije morajo zato imeti veljavo načelne važnosti, morajo biti programatične. Zato pa se pravi, da pomeni njena zahteva po izvedbi ustave načelno izjavo za ustavo, za centralizem. Končni cilj kmečke demokracije je torej sankcioniranje stanja, ki ga določa ustava, torej parcelacije Slovenije in parcelacije Hrvaške, v čemur je glavni vzrok, da je zavlada centralizem.

Prav nič več ne bi veljalo kmečko demokracijo, če bi dejala, da zaradi gospodarskega stanja odklanja trenutno boj za revizijo ustave, da pa tudi to sprejema, če ni drugače dosegljiva popolna enakopravnost. Toda kmečko-demokratski koaliciji je ustava *conditio sine qua non* in to pove, da je v njej Pribičevićev unitarizem popolnoma zmagal. Kam ta unitarizem praktično vodi, smo spoznali že do dobra in zato pravimo, da je ves političen program kmečke demokracije na zmotni podlagi.

Napačno je mnenje, da postanemo vsi enakopravni, če bo veljal v vsej državi le en zakon. Zakaj zakon sam ne pomeni še vsega, temveč veliko važnejše je, kdo izvaja zakon, v čegar rokah je oblast. In v tem je ona odločilna in temeljna razlika: ali določa o vsem centralna oblast, ali pa je velik del moči v rokah avtonomnih pokrajin ali samouprav. Ali predpisuje le en centralen zastop vsem pokrajinam svoje zakone, ali pa morejo tudi pokrajine same sklepati zakone. Po sedanji ustavi je vsa moč centralizirana in vse oblasti so odvisne od volje finančnega ministra. Zahteva pokrajin pa je, da v svojih zahtevah odločujejo same, seveda v soglasju z državnimi okvirnimi zakoni.

V tej razliki je ves problem naše notranje politike in zato je tu nemogoča vsaka nejasnost in zato ni mogoč tu noben kompromis. S svojimi resolucijami se je postavila kmečka demokracija čisto na stališče centralizma in zato more biti njen boj za enakopravnost le polovičarski. Ona ne more iti do konca, temveč le v okviru centralistične ustave more zahtevati odpravo napak, s čemur pa se centralizem le utrjuje, ne pa odpravlja.

Ko je stopila kmečka demokracija na to zmotno podlago, pa je izgubila tudi svojo veljavo. Ne potrebujemo samo reformatorjev centralistične uprave, temveč potrebujemo novo politiko, ki bo varovala sicer edinstvo države toda tako, da bo utrdila nje posamezne dele.

Od posameznih enot k celoti je prava gradilna politika in ne narobe. Z načelno izjavo za izvedbo ustave pa je seljačka

Finančni odbor sprejel proračun.

UPRAVNO SODIŠČE V CELJU OSTANE. — ČL. 69. PADE. — ČL. 44. OMIJEN.

Beograd, 24. januarja. Včeraj popoldne ob 4. se je nadaljevala seja finančnega odbora. Prvi je povzel besedo minister financ, ki je umaknil iz finančnega zakona člen 39, ki govori o ukinitvi upravnih sodišč v Dubrovniku in Celju, nadalje člen 41, o razširjenju zakona o »zadužbinah«, člen 51, ki omejuje število uslužbencev v bolnicah, člen 52, ki govori o najmanjšem številu bolnikov v bolnici, člen 69, ki zabranjuje prodajo nepremičnin na prostoru 50 km ob meji. Člena 42 in 44, ki govorita o ukinitvi gimnazij in fakultet, se ne črtata, ampak se izpremenita tako, da lahko minister prosvete v sporazumu s finančnim odborom ukine gimnazije.

Pavle Radić kritizira finančni zakon, ki je nejasen. Slavko Šečerov predlaga celo vrsto amandmanov o znižanju penzij vpokojencev in plač državnih uslužbencev. Predlaga, da se dohodnina ukine v vseh krajih s 1. aprilom 1928. Ako minister financ tega vprašanja ne more rešiti, zahteva, da se predloži ministrskemu svetu in da se to sprejme v proračunu.

Preide se na glasovanje prvega razdelka finančnega zakona, ki govori o občin odredbah. Ta del je sprejet z amandmani ministra financ, medtem ko so bili vsi amandmani opozicije zavrnjeni. Za drugi razdelek velja isto. Govorita dr. Krajač

in Juraj Demetrović. Zavrnejo se amandmani opozicije in sprejmejo amandmani vlade. Finančni zakon je sprejet tako, kakor je natisnjen, a s tem še ni zaključeno delo finančnega odbora. Danes dopoldne bo finančni odbor nadaljeval delo in bo reševal vprašnje nekaterih važnih amandmanov vlade in opozicije. Ti gredo za tem, da se sprejmejo v finančni zakon nekatere reforme, ki jih finančni zakon vobče ni predvidel.

Danes dopoldne se mora rešiti tudi vprašanje Šečerova o znižanju uradniških plač in vprašanje dohodnine. Kakor se doznava, je v tem vprašanju dosežen sporazum med radikalnimi in demokratskimi ministri in se bo danes o tem definitivno sklepalo. Zdi se kot gotovo, da bo sprejet predlog, da se državnim uslužbencem zmanjšajo plače za 10 odstotkov in da se ukine dohodnina s 1. aprilom tega leta.

Beograd, 24. jan. Po diskusiji v finančnem odboru se je prešlo na glasovanje proračuna v celoti in je bil proračun sprejet z večino glasov. V treh dneh bo izdelano o proračunu mišljenje večine in manjšine in bo proračun predložen narodni skupščini in postavljen na dnevni red 1. februarja. Do tega roka naj bi se razpravljalo o zakonu o neposrednih davkih.

Situacija je v rokah vlade.

Beograd, 24. januarja. Predsednik vlade Velja Vukičević je bil včeraj popoldne med 5. in 6. uro na dvoru v avdienci pri kralju. Vukičević je ob tej priliki referiral obširno kralju o situaciji in o razgovorih, ki jih je imel včeraj z radikalnimi ministri in z dr. Marinkovićem.

Doznava se, da se je Vukičević postavil na stališče, da je situacija v rokah vlade in da lahko nadaljuje delo. Vukičević bo s tako izjavo stopil pred radikalni klub in nadaljeval delo v Narodni skupščini. Vukičević smatra, da ni nikakih spornih točk in nobenega razloga, da bi se vlada razburjala. Ako je kdo nezadovoljen v vladi večini, naj izvaja konsekvence. Tu misli Vukičević na Davidovića. A kakor pravijo Vukičeviću prijatelji, je Vukičević preverjen, da Davidović ne bo delal krize na svojo odgovornost, ker še ni siguren glede seljaško-demokratskega bloka. Vukičević je mnenja, da Davidović ne bo delal krize tudi zato, ker so demokratski ministri izjavili, da bodo vedno poslušali Davidovića, a zahtevajo od njega, da jim pismeno naroči, da naj izstopijo iz vlade. Tako bi bili zvesti resolucijam kongresa in bi ne bili odgovorni za situacijo, ki bi nato nastala.

VLADNI KROGI SO S POTEKOM ZAGREBSKEGA ZBOROVANJA KDK ZADOVOLJNI.

Beograd, 24. januarja. Razpoloženje v vladnih krogih je, kakor se opaža, po skupnem zborovanju seljaško-demokratske koalicije optimističnejše, kakor je bilo prej. Ta optimizem se naslanja na nekatere krepkejšie momente v govorih Svelozarja Pribičevića in Radića.

Kakor se čuje, se v radikalnih vrstah pripravlja akcija, ki naj bi prišla danes o priliki sklicanja radikalnega kluba do izraza, pa naj bi se zavzelo stališče na-

demokracija nastopila za narobe politiko in zato tudi ne bo imelo zagreško zborovanje nobenega uspeha.

pram vladi. Kakor se doznava so stopili nekateri radikali v stik s seljaško-demokratsko koalicijo in ni izključeno, da pride do širše koalicije med nekaterimi skupinami strank, ako jim uspe, da se oblaži dojem, ki so ga zapustili nekateri momenti iz govora Pribičevića in Radića.

Oni demokrati, ki so proti struji Ljube Davidovića, smatrajo, da ravno zaradi nekaterih izjav Radića in Pribičevića sedaj ne more biti govora o razširjenju vladne koalicije in zato mislijo, da je ostala sedanja situacija vsaj za nekaj časa stabilna. Oni so mnenja, da naj se obdrži ta situacija vsaj do sprejetja proračuna, češ da bo potem več možnosti za lažje in temeljitejše proučavanje same situacije.

DINAR BO STABILIZIRAN.

Pariz, 24. januarja. Iz zanesljivega vira se doznava, da se pogaja dr. Bogdan Marković z inozemskimi kapitalisti v ozki zvezi s stabilizacijo dinarja in prehoda na zlato valuto. Računa se z gotovostjo, da bo zlata valuta uvedena v Jugoslaviji še v tem letu. Kapitalisti dajo Jugoslaviji posojilo pod pogojem, da preide Jugoslavija na zlato valuto.

BODRERO PRI MARINKOVIĆU.

Beograd, 24. januarja. Sinoči je dr. Vojta Marinković prišel v ministrstvo zunanjih poslov in dalje časa konferiral z italijanskim poslanikom Bodrerom.

OBVEZNO ŠTEDENJE ZA NEOŽENJENE DELAVCE.

Beograd, 24. januarja. Sinoči je dr. Gosar izjavil, da je v ministrstvu izdelan zakonski predlog o obveznem štedenju neoženjenih delavcev. Pod ta zakon bodo spadali vsi neoženjeni delavci od 18 do 35 leta. Ideja je ta, da vsak delavec po svoji plači vloži 10 odstotkov od svojega zaslužka v hranilnico. Delodajalci so dolžni, da zadrže pri izplačevanju to svoto in jo izročijo poštni hranilnici. Prihraniki, ki bi se na ta način dobili za delavce, bi znašali okrog 60 milijonov dinarjev.

Kraljev ukaz o amnestiji.

Beograd, 24. januarja. Včeraj je izšel kraljev ukaz o pomiloščenju. Ukaz se glasi:

Mi, Aleksander, po milosti božji in volji naroda kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev, smo se na predlog ministra za pravosodstvo in na osnovi člena 50. ustave odločili, da izdamo pomiloščenje na vsem ozemlju kraljevine SHS v sledečih krivicah:

I. Odpuščamo osebam, ki so obsojene od civilnih sodišč na kazni izgube svobode, ki ne traja več ko mesec dni, izvzemši žalitve in klevete, ki se kaznujejo na privalno tožbo.

II. Odpuščamo osebam, obsojenim od civilnih sodišč na kazni izgube svobode nad 2 meseca in ne več ko 6 mesecev, to kazni v celoti, 2 tretjini pa, ako znaša kazni nad 6 do 12 mesecev pod pogojem, da pomiloščena oseba v roku 5 let od dne ukaza ne zagreši nobenega hudodelstva, pregreška in prestopka iz koristoljubja nihi delikta, kaznivega po zakonu o javni varnosti in redu v državi.

Od pomilostitve pod I. in II. so izvzete osebe: 1. ki so obsojene po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi; 2. ki so kol državni, samoupravni ali javni uradniki obsojeni zaradi podkupljenja; 3. ki so kol železniški in poštni uslužbenci obsojeni za dejanja proti imovini, storjena na blagu, ki je izročeno železnici ali pošti za prevoz in prenos; 4. ki so obsojeni za dejanja, kazniva po zakonu o pobijanju draginje in veriženja z življenjskimi potrebščinami; 5. ki so bile, pred 5 leti pred to obsodbo obsojene zaradi prostih hudodelstev (obsodbe za politične ali vojaške krivice se ne računajo); 6. ki so že od sodišč pogojno obsojene in 7. ki so obsojene po zakonu o šumah.

III. Delno odpuščamo kazni izgube svobode osebam, obsojenim pred civilnimi in vojaškimi sodišči, ki odslužujejo kazni v civilnih kaznilnicah, ako kazni znaša nad 12 mesecev, in sicer: 1. eno leto kazni osebam, ki jim je bila kazni znižana z ukazom od 6. septembra 1928 štev. 51.601; 2. petino kazni izgube svobode osebam, ki so prvič obsojene, ako prej niso bile obsojene zaradi prostega hudodelstva; 3. šestino kazni izgube svobode osebam, ki so drugič obsojene, to je ki so bile že obsojene zaradi prostega hudodelstva, ako ta kazni ni znižana z ukazom od 6. septembra 1928 in s kasnejšim posebnim ukazom; 4. sedmino kazni izgube svobode osebam, ki so tretjič obsojene, ako te obsodbe niso bile izrečene za hudodelstvo iz koristoljubja in ako te kazni niso bile znižane z ukazom od 6. septembra 1928 ali z drugim posameznim ukazom.

Od delne pomilostitve po točki III. tega ukaza se izvzemajo osebe, ki so obsojene: 1. zaradi umora ali soudeležbe umora; 2. za dejanja, kazniva po zakonu o zaščiti javne varnosti, za dejanja po § 85a, 86, 87, 88, 90 s. k. z.; 4. na smrtno kazni, ki je z najvišjim pomiloščenjem znižana na kazni izgube svobode; 5. ki so po 6. septembru 1928 v begunstvu; 6. ki so bili več ko trikrat obsojeni zaradi prostih hudodelstev.

IV. Odredbe I., II., III. tega ukaza se morajo uporabljati na vse obsodbe, izrečene do dne ukaza, čeprav niso izvršene.

V. Pomiloščenja po tem zakonu za kazni izgube svobode se nanašajo tudi na mladoletne osebe, ki so bile po specialnih zakonih ali odredbah kaznovane, a izvzeti so mladoletni, ki so od sodišča obsojeni na pristilno delo.

Člen VI. govori še o nadaljnjih osebah, ki so izvzete od pomiloščenja (pobegli kaznjenci, oni, ki se skrivajo, pogojno puščeni na svobodo).

Člen VII. govori o tem, da rešuje vsa sporna vprašanja minister za pravosodje.

Zastopnik Ljubljane -- proti Ljubljani!

Dne 19. januarja t. l. je objavil »Slovenski narod« članek »Za popolno avtonomijo Ljubljane«. V članku zahteva, da se Ljubljana popolnoma izenači z Beogradom in Zagrebom tudi glede plačevanja oblastnih doklad, t. j. da se Ljubljana izloči iz kompetence ljubljanske oblastne samouprave.

Dne 20. januarja t. l. je objavilo »Jutro« uvodnik, ki postavlja isto zahtevo in sicer z argumentacijo, da mora Ljubljana dobiti iste pravice kakor Beograd in Zagreb, ker je Ljubljana kulturno in gospodarsko središče Slovencev kakor je Beograd kulturno in gospodarsko središče Srbov in Zagreb Hrvatov.

Dne 21. januarja t. l. je priobčil zagrebški »Jutarnji list« sledeče poročilo iz Ljubljane: »Glavni organ SDS v Ljubljani je objavil danes — poročilo je datirano od 20. januarja — uvodnik, v katerem se silno energično zavzema, da se Ljubljana izloči iz kompetence ljubljanske oblasti... Ta članek ni zanimiv

samo zaradi stališča, katero zavzema SDS v vprašanju izločitve mest iz oblasti in ki je popolnoma nasprotno stališču HSS (radičevcev), ampak tudi zato, ker se v njem govori o Slovenih kot o posebnem narodu, dočim so samostojni demokrati doslej govorili samo o Jugoslovenih.«

21. in 22. januarja je zborovala v Zagrebu seljaška demokracija. V imenu Slovencev (t. j. v imenu SDS) je govoril dr. A. Kramer.

Dne 23. januarja so objavili zagrebški listi govor ljubljanskega zastopnika dr. A. Kramerja na shodu seljaške demokracije v Zagrebu. Med drugim je rekli

»Vidite, naša Ljubljana se je z oduševljenjem postavila v front seljaško-demokratske koalicije. Ona je razumila, da se naši gradovi ne dajo odijeliti od ogromne mase seljačkoga naroda.«

Tombola!

Po zagrebškem zborovanju kmečko-demokratske koalicije.

O sobotnem in nedeljskem zborovanju seljaške demokracije so se listi te koalicije silno široko razpisali, ko da bi bila sedaj Jugoslavija na pragu nove politike. Zlasti slovenski esdeesarski listi skušajo prepričati slovensko javnost, da je imelo zagrebško zborovanje seljaške demokracije naravnost odločilen pomen za vso našo notranjo politiko. To mnenje pa je absolutno zgrešeno, ker vse zborovanje je dokazalo samo eno, da so voditelji seljaške demokracije v zagati, iz katere si ne znajo pomagati. Da je ta naša trditve točna, dokazuje sijajno tudi zagrebški »Obzor«, ki je strankarsko čisto neodvisen in pri tem priznava tako objektivni list, da velja tudi za najbolj merodajnih mestih kot najboljšje informiran list za kmetске razmere.

In »Obzor« presoja položaj po zagrebškem zborovanju seljaške demokracije tako-le:

Politična situacija se razčiščuje in sedaj je jasno, kaj žele šefi seljaške demokracije. Iz izjav Radića in Pribečevića izhaja očitno, da pristane na vladno najširše koncentracije, v kateri bi bili še nadalje radikalni in demokratski magni pars, odločilen del. Ni treba posebej poudarjati, da bi bila seljaška demokracija v taki vladi samo privesek, ki ne bi odločeval. To morajo spoznavati tudi šefi seljaške demokracije. Če vseeno pristanejo na tako vladno, potem je to dokaz, da so opozitije že sili in da bi hoteli za vsako ceno priti v kakšno kombinacijo. Ze sdaj se lahko reče, da bi v taki kombinaciji dobila HSS samo dva manj važna ministrstva ter nekaj manjših upravno-administrativnih koncesij.

Sicer pa bi bila taka vlada, če bi do nje sploh prišlo, kar zelo dvomimo, le kratkega življenja. Zdi se, da to spoznava tudi Pribečević, in je zato naglasil možnost volitev. Pri tem je drugi šef seljaške demokratske koalicije malo razkril svoje karte, ko je izjavil, da bi potem postavila seljaško demokratska

koalicija skupne liste. Če bo s tem zadovoljen tudi St. Radić, ne vemo, jasno pa je, da bi bilo to po volji Pribečeviću, ki pač ve, da bi SDS sama komaj ohranila svoje mandate, na skupni listi pa dobila morda tudi 30 poslancev.

Najvažnejše pa je sedaj to, da Vukičević ne mirno gledati, kar mu pripravlja Davidović. Vukičević zahteva razčiščenje v demokratski stranki. Ni se pa niti s tem zadovoljil, temveč je tudi ostro nastopil proti Ninčeviću in Trifunoviću, ki veljata kot voditelja nevtralnih radikalov. V njunih volilnih okrožjih je Vukičević mesto njunih pristave nastavlil nove ljudi, ki naj jima izpodrinejo tla. Ta Vukičevićev korak je tem značilnejši, ker diši po volitvah.

Po tem odločnem nastopu Vukičevića je v kratkem pričakovati odločitev v demokratskem klubu. To tem bolj, ker je tudi Radić dal Davidoviću ultimatum. Malo verjetno pa je, da bi ta ultimatum pospešil padec vlade. Kajti demokratski bodo presojali položaj čisto po drugih vidikih, ko Radić. Situacija pa je zopet v rokah demokratskega kluba, kajti če se izjavi klub za sedanjno vladno koalicijo, potem ne more Davidović nič doseči. Položaj demokratskih ministrov pa je v klubu zelo močan. Pač bi bil Davidović tudi v večini, vendar se manjšina ne bi pokorila in razkol v demokratski stranki bi bil neizogiben. Izključeno pa je, da bi Davidović tvegala razkol kluba.

Iz vseh teh vzrokov ima akcija za najširšo koncentracijsko vlado le malo upanja na uspeh. Radikalni bi v vsakem slučaju imeli glavno besedo in zgoditi bi se moglo le to, da bi mesto Vukičevića prišel kak drug radikal. Jasno pa je, da s takimi osebnimi izpremembami ne morejo bistveno preokreniti stvari na bolje.

Proračun Celja za leto 1928.

Danes bo obravnaval celjski občinski svet proračun, katerega mu bo predložil finančni odsek in ki bo predvidoma v celoti sprejet. Iz istega posnemamo za širšo javnost sledeče podatke.

Izdatki je Din 4.775.250-10, dohodkov pa Din 4.784.800-—, torej prebitka Din 9049-90.

Obča uprava stane Din 883.252 in je kritja 108.164 Din. Izdatki so se pomnožili zaradi pragmatike, ki povišuje nastavljenem mesta avtomatično dohodke.

Ulice, trgi, kanali, mostovi stanejo Din 1.109.800, od tega odpade na ceste, ki vodijo k carinarnici, 500.000 Din, ki se pa izdajo šele potem, ko bo kritje v isti višini mestu od države izplačano. Posvetila se je glavna pažnja vzdrževanju cest, kar se je dosedaj zanemarjalo. Nov bo mostiček od bolnice na Glazijo in brv pri Palosu. Ulice se za sedaj ne

namerava škropiti z avtom, ker je predrag in se bo dobila voda iz vodovoda, ko se bo zaprla vsem onim, ki jo lahko dobijo drugje za svojo industrijsko in drugo porabo. Kritja je v tem poglavju 510.730, ako dobi mesto kaldrmine 500.000 Din.

Oskrbeništvu ima izdatkov 314.720 Din, dohodkov pa 348.100 Din. Od sedaj naprej ne bo več kot 6 mestnih konj.

Oskrba revežev izkazuje 251.130 Din, dohodkov pa 96.830 Din. Primanjkljaj je radi tega večji, kot dosedaj, ker je sedanja večina namonjena zvišati revežem, ki niso v hiralnici, prispevek za hrano za okoli 100%. Prejšnja večina se tega ni spomnila, ker je posvečala več pozornosti parku, grofiji, Celjski koči itd.

Zdravstvo izkazuje izdatkov 38.125 Din, dohodkov pa 400 Din.

Dobrodelstvo in prosveta staneta mesto za 1928 233.750 Din in se je radi tega povišala v primeri s prejšnjimi leti, ker se je določilo za olepševalno društvo prispevek po 60.000 Din, ki se pa ne bo več kakor do sedaj vedno zviševal z različnimi deli in dajatvami občine. Tujsko-prometna sekcija društva dobi 2500 Din in še drv za 1500 Din. Glasbena matica 6250, mestna knjižnica 12.000, muzejsko društvo 500, dijaška kuhinja 5000, gasilno društvo 20.000, dramatično društvo 15.000, Jugoslov. matica 1000, razni dobrodelni nameni med letom 20.000, boza dela 12.000, gimnazijsko podporno društvo 1000, kraj. azščitna dece in mladine 3000, Kolo jugoslov. sester 3000, fond za spomenik kralju Petru 5000, Narodna galerija 20.000, za gradnjo okrajne ceste s Planine v St. Jur ob juž. žel. 5000, godbeno društvo v Celju 10.000, šolska poliklinika 15.000 Din. Finančni odsek se je zavedal, da so to velike vsote, vendar za enkrat radi slučajnega nakopičenja teh prošenj v tem letu ni mogel drugače.

Solstvo stane mesto 333.687 Din, dočim je kritja le 32.750 Din.

Passivne obresti znašajo 720.604 Din, kritja pa je 344.425 Din. Razen dosedanjih posojil se najame novo posojilo po 1.000.000 Din za gradnjo stanovanjske hiše, ki bo stala okoli poldrug milijon dinarjev, dočim se bo presežek rabil šele leta 1929. Tudi se bo za okoli 200.000 Din adaptiralo stanovanja v raznih mestnih hišah, da se vsaj deloma odpomore stiski, ki bo morda nastopila 1. maja. Nadalje se najame za regulacijo Savinje daljnjih 1.600.000 Din, tako da bodo za to veliko delo od strani mesta na razpologo 3 milijoni dinarjev, ako bo sploh tak znesek za mesto prišel v poštev. Radi nujnosti je rešitev tega vprašanja za sedanjost večinoma tako silna, da se tega vprašanja niti za en dan ne more več odložiti, kot se je to delalo od prejšnje večine, ki je o tem pisala le tedaj, ko je bila povodenj že tu.

Amortizacija posojil stane 80.162 Din, kritja pa je 122.410 Din. Ista je 25- do 30letna.

Pobiranje davščin stane 92.000 Din.

Hiše in posestva zaznamujejo na izdatkih 121.300 Din, na dohodkih pa 361.831 Din. Obstaja pa še izredni proračun za izdatke po 105.880 Din. Tu je vstavljeno za vzdrževanje razvalin na Starem gradu 15.000 Din.

Gozdne gospodarstvo ima izdatkov 86.726, dohodkov pa 149.000 Din. Za sedaj se ne bo sekanje v mestnem logu nadaljevalo.

Izvoz greznice ima izdatkov 73.000, dohodkov pa 46.400 Din in je primanjkljaj nastal radi tega, ker so ravno tudi tukaj letos potrebne razne nabave, ki so se dosedaj vedno odlagale, ker se je izdajal denar drugod.

Tehtnica se giblje v navadnih mejah, izdatkov 1920, dohodkov 6105 Din.

Ribarska pravica vrže 4000 Din.

Kopalnišče ob Savinji ima izdatkov 15.160, dohodkov pa 15.000 Din.

Parno kopalnišče, glede katerega se naj pogodba z lasnikom podaljša za 3 leta, ima izdatkov 142.150, dohodkov pa 67.460 Din. To pa radi tega, ker se je tudi tukaj dosedaj odlašalo z nakupom novega kotla, ki je postal sedaj neobhodno potreben. Na zidanje novega kopalnišča ni mislili, dokler ni primerne poudbe od strani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev ali kaj drugega.

Gledališče ima izdatkov 51.091, dohodkov 750 Din in se pač mora priznati, da žrtvuje Celje zanj dovolj denarja.

Pokopališča imajo izdatkov 37.792, dohodkov pa 42.135 Din.

V klavnici se bo postavilo konjsko klavnico, ker se je dosedaj klako konje v istem prostoru z govejo živino.

Vodovod ima rednih potrebščin 280.751, izrednih pa 286.000, kritja pa 618.704 Din. — Storitveni bodo potrebni koraki, ki naj osigurajo mestu dovoljno količino vode in je pričakovati uspeh.

Pogrebni zavod, elektrarna in plinarna se gibljejo v starih mejah proračuna. Za sedaj se radi gradnje stanovanjske hiše še ne more znižati toka za luč, vendar se namerava vsaj za industrijske namene ceno znižati, pozneje pa menda tudi za luč.

Kritja je iz posameznih poglavij 2.339.990, iz občinskih doklad in davščin pa 2.444.810 dinarjev.

Poudarjati se mora, da je sedanja večina predlagala le 8% najeminske vinar, dočim je prejšnja večina za leto 1927 predlagala 10%. Vse te doklade in davščine se bodo pobirale v starih mejah kot v leto 1927. Odpraviti se pa hoče davek na ponočni obisk gostin in kavarn, ker se bile vedno težkote pri pobiranju, dočim je bil efekt le mal. Ostane pa davek na kvartanje. Kot protiutež se pa zviša naklada na pivo za 25 par pri litru, da se s tem pomore vinskim producentom, pa tudi občini, ki mora imeti kritje za ogromne izdatke.

V tem proračunu najdemo torej, da se je sedanja večina stavila za program regulacije Savinje, zidanje ene stanovanjske hiše in poboljšanje prehrane mestnih revežev. Radi tega je toliko izdatkov. Pa navzlic vsemu temu izdatki niso veliki, ako si držimo pred očmi ogromen pomen tega programa, o katerem bomo drugič podrobneje govorili. Za vse to pa sedanja večina ni rabila toliko bombastičnih fraz, kot so delali to prejšnji gospodje na magistratu, katerih delo pa se s tem danes opisanim delom, ki je predvideno v proračunu za 1928, ne more primerjati.

Ugotoviti moramo še na koncu sledeče:

Leta 1926, ko so bili SDS odločni možje na celjskem magistratu, je bilo glasom računskega zaključka izdatkov 5.000.041 Din, dohodkov pa 5.092.251 Din.

Sedaj pa primerjajte delo leta 1926 s programom za leto 1928 in bodele našli, v čem da je obstajalo delo preje in v čem sedaj.

Te prednosti proračuna za 1928 občutijo gospodje od SDS sami in radi tega so že cele mesece obdelavali oni proračunski osnutki, katerega je zagrešilo knjigovodstvo in ki tega imena tudi ne zasluži, samo da bi s tem pisanjem odvrnili pozornost meščanov od onega dela sedanje večine, ki pride do izraza v zgoraj opisanih postavkah. Tako so pisali njih časopisi proti svoji dobri veri in videli bomo, kako bodo pisali sedaj o proračunu, katerega si je sestavila sedanja večina.

M pričakujemo to kritiko mirnim srcem in polni ravnodušja.

Beleške.

MI NAPREDNJAKARJI...

Navdušen naprednjakar — esdeesar angleškega kova — se je včeraj zvečer srečno pripeljal z zagrebškega seljaško-demokratskega zborovanja v Ljubljano.

Po svojem povratku se je šel v svojo gostilno nekoliko okrepčat. Z velikim navdušenjem je pripovedoval, da bo prišla skoraj nova vlada.

»Kdo pa bo novi ministrski predsednik?«
Naprednjakar (ponosno): »Meni se zdi da — grof Taaffe...«

KAJ SMO SLOVENC?

»Bez srpskog i hrvatskog naroda mi Sloveni nismo ništa« — je rekel po poročilu zagrebških »Novosti« v Zagrebu na shodu seljaške demokracije pod varstvom imunitete stoječji poslanec dr. A. Kramer.

Kolikor je nam znano, je tudi dr. Kramer rojen — Slovenec...

KLIC NA POMOC!

»Mi vas molimo, vas drugove in prijatelje, da nam pomognete, da i u Sloveniji dignemo zastavo bratstva i slobode protiv stogodišnjeg ugnjetavanja klerikalizma« (iz govora dr. Kramerja v Zagrebu).

Včasih so hodili naprednjakarji iskati pomoči proti klerikalcem na Dunaj, danes jo iščejo v Beogradu in v Zagrebu, jutri jo ulegnejo iskati pri Mussoliniju itd. Kje je pa njihova lastna moč? Ali ne leži v govoru dr. Kramerja priznanje, da je SDS prav zares »stranka brez ideje, da ne more sama opraviti s klerikalnim zmajem?«

Širite »Narodni Dnevnik«.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI. Od 1853. do 1910. leta.

Sestošolec sem se preselil iz prejšnjega svojega stanovanja k blagi ženi Mariji Plantanovi. Imela je sina sedmošolca, ki ga je neizmerno ljubila in o katerem je vedno in vedno govorila z ljubeznijo in ponosom, nazivajoč ga »moj Johan«. To je bil kasnejši notar Ivan Plantan. Blaga gospodinja nas je vse — stanovali smo pri njej trije — rada imela; a najraje je imela mene in tako je tudi dovolila, ker je imela precej veliko stanovanje v lastni hiši, da sem v veliki sobi smel ustanoviti dijaško čitalnico. Časnike za to čitalnico sem izprosil brezplačno; štela pa je ta čitalnica sedemnajst slovenskih, hrvatskih, čeških, ruskih in nemških listov, med poslednjimi tudi Zimmermannov list »Die Freiheit«, ki je pomenil prvi poizkus svobodnostne žurnalistike v Avstriji.

Dijaki so se tu shajali, čitali in marsikateri si je pridobil tukaj navdušenje za narodno stvar in pravec za kasnejše življenje. Za čitalnico, katere niti skrivali nismo, je seveda moral izvedeti tudi profesorski zbor in takratni gimnazijski ravnatelj pater Ladislav Hrovat je prišel nekoč pogledat vanjo. Našel je polno dijakov pri čitanju. Ogleдал si je vse liste ter me dal nato poklicati k sebi. Blagi mož, ki je pač imel umevanje za mladostno nerazsodnost in navdušenje, mi je dejal, da bi pravzaprav ne bil smel take čitalnice ustanoviti, a ker sem jo že, naj za tisto leto še obstane; samo glede lista »Freiheit« mi je rekel, da ga ne sme čitati vsak dijak, temveč, da naj imam ta list zaprt ter ga dajem čitati le trem dijakom. Tu mi je imenoval troje najsposobnejših

dijakov višje gimnazije. — Pater Ladislav Hrovat me je v obče imel jako rad. Dobival sem od njega iz dijaške podporne zaloge prav izdatno pomoč, dasi je vedel, da imam za takratne razmere dobre inštrukcije.

Pater Ladislav Hrovat.

Po onem zgoraj omenjenem dogodku, o katerem je ravnatelj pater Ladislav Hrovat gotovo poročal profesorskemu zboru, me je naprosil učitelj slovenskega jezika, pater Bogomir Hlebec, naj mu posojam »Moskovskija Vjedomosti« kadar jih sam preberem. To se je res godilo in nastalo je med mano in med tem profesorjem, ki je poučeval pri nas slovensčino, čisto prijateljsko razmerje, ki je vedlo celo tako daleč, da sem ga dvakrat v šoli nadomestil. Zgodilo se je pa to na ta način, da je ob začetku slo-

venske ure prišel v razred, naznanil, da ima nujen zadržek, vsled katerega da poučevati ne more in me enostavno pozval, naj poučujem jaz. Spravil me je sicer v zadrego; a izmotal sem se iz nje s tem, da sem svoje součence učil cirilice. Pri le-teh sem imel toliko ugleda, da so mojo azbučno razlago tako pazljivo poslušali, da je ura prešla tiho in mirno, ko med rednim profesorjevim poukom.

Toda dijaki smo se gibali presvobodno in to nekaterim profesorjem ni ugajalo. Zlasti sta mi zaradi tega, ker sta vedela, da vodim vse dijaško gibanje, postala sovražna profesor verouka, pater Ignacij Staudacher in profesor matematike pater Engelbert Volk. Prvi me že iz šole ni mogel trpeti; imel sem namreč neke posebne vrste objestnost, da nisem imel nikdar učnih knjig. Prišel sem le pol ure pred začetkom pouka v šolo, izposodil si od kakega tovariša knjige in naučil se v tem času vsega potrebnega tako, da sem zvečine dobro odgovarjal. Pater Ignacij Staudacher je za to izvedel in me zaradi tega večkrat karal. Poleg tega sem nosil surko in dolge lase in sem naročil zase in za nekatere tovariše takrat na Češkem v modo došle čepice »poděbradke«. Le-te so patra Ignacija nenavadno v oči bodle, tako da je bil, kadar je v šoli o njih govoril, vselej rdeč, ko kuhan rak. Ta dva profesorja sta povzročila še pred koncem prvega šolskega polletja konferenco, v kateri sta zahtevala, naj me izključijo. Ravnatelj pater Ladislav Hrovat se je temu upiral; ali izprevidel, da bodem zanaprej imel v profesorskem zboru hude sovražnike, poklical me je k sebi ter mi nasvetoval, naj se rajše sam umaknem ter odidem na gimnazijo v Celje ali Maribor.

(Dalje prihodnjik.)

Dnevne vesti.

— Akejski odbor za proslavo 50 letnice pesnika Otona Zupančiča je sestavljen takole: Častni predsednik: rektor univerze dr. Rajko Nahtigal; predsednik: dr. Dragotin Lončar, ravnatelj muzeja in predsednik »Slovenske Matice«; podpredsednik: gimn. profesor in predsednik Društva slovenskih književnikov Fr. Koblar; tajnik: dr. Arnošt Bričelj, magistr. svetnik; odborniki: gimn. prof. Fr. Kobal; prosv. inspektor v p. Jos. Wester; predsednik Narodne Galerije Ivan Zorman, Blagajniške posle upravlja admin. tajnik Slovenske Matice ravnatelj v p. Anton Spendé.

— Sestanek naših in češkoslovaških parlamentarev. Sredi meseca februarja se sestanejo v Beogradu delegati češkoslovaškega parlamenta in senata s člani naše narodne skupščine. Razpravljali bodo o gospodarski in kulturni konvenciji med obema državama.

— Državni uradniki zoper znižanje plač. Glavni savez državnih uradnikov je izročil predsedniku narodne skupščine spomenico, v kateri protestira proti nameravanemu znižanju uradniških plač.

— Prepovedan list. Notranje ministrstvo je odvzelo poštni debit v naši državi dunajskemu listu »Die Freiheit«, ker piše proti interesom naše države.

— Kongres stavbenih podjetnikov. Dne 19. februarja se vrši v Beogradu kongres delegatov vseh organizacij stavbenih podjetnikov v državi. Cilj kongresa je ustanovitev udruženja stavbenih podjetnikov SHS. Sedež udruženja naj bi bil v Beogradu.

— Kongres dimnikarjev. Dne 29. t. m. se vrši v Zagrebu skupščina Saveza dimnikarskih pomočnikov SHS, ki se je udeležile delegati iz vse države.

— Pogodbene pošte. Kompetentni faktorji so uvideli, da je sistem pogodbenih pošt, kakoršen obstoja v prečasnih krajih mnogo cenejši v gotovih slučajih kot sistem državnih pošt, zato se bodo državne pošte deloma tudi v Srbiji zamenjale s pogodbenimi poštami.

— Grški konzulat na Sušaku. Te dni je prispel na Sušak novoimenovani grški konzul Zafirju.

— Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja svojim članom in prijateljem, da je po naredbi finančnega ministrstva prevzela upravo monopolov prodajo vseh vžgalic od 1. januarja t. l. Družba je prejemala od vžgalice leta in leta veliko tisočkov; leta 1927 Din 23.810.— Ta prispevek odslej izostane. To je hud udarec za našo šolsko družbo, ki vzdržuje ljudske šole in otroške vrtnice, podpira revne šolske otroke ter kupuje šolske in mladinske knjige in učila za šole ob jezikovnih mejah in v Prekmurju. Naša naloga bodi, da podpiramo izdatno našo šolsko družbo ter nadomestimo ta odpadki na drug način. Slovenci! Kupujte marljivo družbene razglednice, narodni kolek, razpečavajte računске listke! Vrzite kak dinar v družben nabiralnik! Spominjajte se Ciril Metodove družbe ob ža-lostnih in veselih dneih.

— Podpornemu društvu slepih. Ljubljana, Wolfova 12, so darovali za Božič: Po 25 Din: Picek I., Novo mesto; Haller Zani, Radeče; Čihlař Josip, Ljubljana; Petrič Ivan, Borovnica; Milan Jenčič, Mengeš. Po 15 Din: Reif-eisnova hranilnica in posojilnica, St. Ili; Röger I., Ljubljana; Vertičnik Jakob, Ljka; Lovro Pičman, Ljubljana; Franc Pečar, Čeremošnjice; Novak Ivan, Kočevje. Po 40 Din: Panholzer V., Ljubljana; Sitar Ciril, Ljubljana; Marija Gabrijelčič, Brezje; Ivan Slabe, Kranj; Dr. Simon Dolar, Kranj; Blažnik Jerca, Ljubljana. Po 44 Din: vesela družba Plamina pri Sevnici. Po 10 Din: Kastelec Ela, Novo mesto; Poljak Martin, Sostro, Zalar Matija, Ljubljana; Cimperšek Angela, Sevnica ob Savi; Zicherl Rudolf, Škofja Loka; Skopek Edvard, Ljubljana, Kebab Jožaf, Ljubljana; Vinko Pervec, Šoštanj. — Vsem darovalcem najiskrenejša hvala! — Odbor.

— Iz poštne službe. Upokojeni so: Upravnik pošte v Novem mestu Alfonz Ravnikar, uradnik pošte Zagreb I. Aleksander Ravnikar in uradnica pošte v Celju Roza Korosec.

— Himen. V Kranju se je poročil v soboto 21. t. m. gosp. sanitarni poročnik dr. Edo Jemec z gospodično Lili Kocbekovo, hčerko tovarnarja gosp. Edm. Kocbeka. Na predvečer poroke sta priredila godba Dravske divizije in tukajšnji čitalniški pevski zbor nevesti podoknico. Številnim prijateljem in somišljenikom ugodnega našega industrija g. Kocbeka pridružujemo se i mi in kličemo mladima novoporočencema: Bilo srečno!

— Redni zračni promet med Francijo in Južno Ameriko bo otvorjen dne 1. marca. Vzpostavlja se proga Toulouse—Casablanca — Dakar — Pernambuco — Rio de Janeiro — Buenos Aires.

— Vrelec helijvega plina v Nemčiji. Kot poročajo iz Berlina, so razkrili v Nemčiji, v Riffelsheimu pri Frankfurtu a. M. prvi vrelec helijvega plina v Evropi. Vrelec so našli ob priliki gradbenih del za razširjenje tovarne avtomobilov.

— Poročna epidemija v Poadižju. Kot poročajo iz Bozena, je izbruhnila v Poadižju pravcava poročna epidemija. Število porok je naravnost abnormavno naraslo. Fašistični listi pripočajo to kot posledanja vredn zgled za vso Italijo.

— Kino manija. Trenutno se gradi v Evropi 160 kinematografov; v Angliji 20, v Nemčiji 18, na Švedskem 16. Samo v Bukarešti grade tri velike, pompozne kinematografe, v Atenah, v Sofiji, da celo v Angori. Vsega skupaj se investira v ta zaenkrat dobičkanosna podjetja zopet kakih 560 milijonov dinarjev.

— Afganistanski kralj pri papežu. Njegovo Veličanstvo kralj Afganistana je obiskal,

kot znano, te dni Njegovo Svetost papeža. Stvar je bila taka-le: Njegovo Veličanstvo afganistanski kralj se pojavi s svojim spremstvom pred Svetim očetom. Na obeh straneh velikanski pomp: uniforme, garda, itd. Oficijelni pozdrav. Nato čaka papež Pij XI. s svojim finim, nekoliko ironično se smehljajočim obrazom učenjaka na vprašanja, ki naj mu jih prevede tolmač, ki razume — kakor neverjetno se to tudi sliši — tudi afganistansko. Njegovo Veličanstvo zine in tolmač prevede: Koliko žen ima Vaša Svetost? Papež Pij ostane popolnoma resen in odvrne: »Nobene nimam.« Tolmač prevede. Na kraljevem obrazu se zrcali veliko začudenje. Možakar zine zopet nekaj. Tolmač prevede: »Nobene ženske, prav nobene?« Papež Pij strese popolnoma resno z glavo: »Ne, prav nobene.« Kralj čaka napeto na odgovor. Nato globoko vzdihne, rekoč: »Silno težko mora biti brez žensk?« Papež pij si popravi uljudno očala, vendar pa se že nekoliko sumljivo trese. Kralj stoji zamišljen pred njim, nemudoma pa zakrili začuden z rokami, rekoč: Toda, kako je pa potem z nasledstvom? Kdo bo pa papeški prestol podedoval?« Odgovor Njegovega Veličanstva ni zadovoljil, majaje z glavo je zapustilo Vatikan.

— Manire ameriških žen. Bordman, dama iz najboljših newyorških krogov je dala te dni aretirati svojega soproga, proti kateremu je vložila tožbo na razporoko. Svoj predlog je motivirala s trditvijo, da namerava njen mož v svrhu, da bi se izognil plačevanju alimentov, ki so v Ameriki za može, katerih zakon se je ločil po njihovi krivdi zelo visoki, pobegniti.

— Ker niso razobesili ob obletnici ujedinenja zastav. Srežki poglavar v Vukovaru je kaznoval vse hišne posestnike, ki ob obletnici ujedinenja niso razobesili zastav, vsakega s 100 Din globe, v slučaju nezterljivosti pa s 4 dnevi zapora. Hišni posestniki so se izgovarjali, da zastav zato niso razobesili, ker jih niso imeli. Kdor torej prihodnjik neče biti kaznovan in nima zastave, si jo bo moral nabaviti.

— Bourbonški princ Ferdinand zopet enkrat radi goljufije pred sodiščem. Iz Meluna poročajo: Bourbonški princ Ferdinand se bo zagovarjal v četrtak zopet pred kazenskim sodiščem, ker je izdajal čeke brez kritja. Princa bi si razen tega ogledale rade tudi švicarske oblasti. Ko bo stvar v Franciji urejena, ga bodo izročili.

— Katastrofalna eksplozija na novih Hebdražavah. Kot poročajo iz Newyorka, je divjal te dni v južnih pokrajinah Ohia in v večjem delu Kentucky-a katastrofalen tornado, ki je povzročil posebno veliko škodo v predmestjih Cincinnati-ja.

— Drzen roparski napad. Pred pošto malega francoskega trga Saint Bieue se je te ustavlil te dni eleganten avtomobil. Avtomobilist je vročil poštarici z revolverjem v roki list, na katerem je bilo napisano: »Izročite mi takoj vso gotovino, sicer vas ustrelim!« Poštarica je izročila banditu nemudoma ves denar, ki ga je imela v blagajni, nakar se je avtomobilist uljudno zahvalil in oddrhal dalje.

— VIII. Ljubljanski mednarodni vzorčni velesejem se vrši od 2. do 11. junija letos. Te dni je uprava razposlala vsem znanim ji naslovom povabila na sodelovanje kot razstavljalec in jim priložila prijavne tiskovine. Kdor pošiljke ne bi bil dobil, naj tiskovine takoj zahteva od urada Ljubljanskega velesejma. Letos se sejem vrši cel mesec preje nego lani. Zato je treba hitreje delati in kdor hoče, da si zagotovo ugoden razstavni prostor, naj se čimprej odzove in odpošlje svojo prijavo.

Ljubljana.

— XXXIX. redna glavna skupščina »Pravnika« se vrši v petek dne 8. februarja 1928 ob 5. popoldne v sodni palači št. 79 v Ljubljani. Dnevni red: 1. Nagovor načelnikov in poštastev spomina umrlih dr. Ferjančiča, dr. Poliča, dr. Babnika in dr. Mohoriča; 2. Poročilo odbora in nadzornikov; 3. Volitev načelnika, odbora in nadzornikov; 4. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Udrženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana vabi na predavanje, ki se bo vršilo v petek, dne 27. januarja ob 20. uri v lastnem družabnem lokalu na Kongresnem trgu št. 1 (2. nadstropje). Predaval bo g. dr. Fritz Kautsky o temi: Odkritje zlate sulfidne rude v rudniškem okolju na severnem Švedskem s pomočjo fizikalnih in geoloških preskovalnih metod (skioptične slike). Predavanje bo nemško. Vabljeni so člani in vsi, ki se zanimajo.

— Članom Sadjarske in vrtnarske podružnice v Ljubljani! Članstvo se obvešta ponovno tem potom, da se je posrežilo odboru nabaviti skioptikom, tako da bo predavanje dne 24. t. m. zelo zanimivo. Gospa dr. Piskernikova bo namreč predavala o »Naši planinski flori«. Predavanje prične točno ob 8. zvečer, in sicer v prostorih deklishe meščanske šole pri Sv. Jakobu.

— Ples v narodnih nošah »Jadranske Straže« se vrši 28. t. m. ob 20. uri v Unionu. Vabila so razposlana, vstop samo proti vabilu, zato prosimo one, ki morda pomotoma ne bi dobili vabila, da tiste zahtevajo z dopisnico pri odboru Jadranske Straže.

— Planinski ples, ki se vrši dne 1. februarja t. l. na večer pred svečnico v hotelu Union, bo tudi letos prava ljudska veselica, ki bo nudila vsakomur neprisljano zabavo. Odbor preskri kar najboljša okrepčila. Dvorana in paviljoni bodo primerano okrašeni, najlepši cvet pa bo seveda množični krog pri paviljonih sodelujočih dam. Zeleti je torej, da pride kar največ obiskovalcev v narodnih in planinskih nošah (gorški čevlji zabranjeni). — Pritaku-

jemo, da se planinskega plesa udeleži vsak prijatelj planinstva in domače neprisljene zabave.

— Francosko-slovanski klub v Ljubljani. Sestanek francosko-slovanskega kluba, ki bi se imel vršiti v torek, dne 24. t. m., se preloži na četrtek, dne 26. t. m. ob 21., ko bo slo francoski institut in francosko-slovanski klub priredila čajanko na čast pesniku Otonu Zupančiču, predsedniku francoskega instituta v Ljubljani. Natančnejši podatki bodo še objavljeni.

Maribor.

m— Ljudska univerza v Mariboru. V četrtek 26. in petek 27. t. m. sledje veleinteresantne priredive, ki bodo obravnavale pri nas toliko zanemarjeno človeško zunanjo stran. V četrtek ob 8. uri zvečer bo predavanje o vprašanju: **Kako se oblačim in kako si napravim elegantno in ceno perilo in obleko?** in sicer dostopno samo ženskem svetu. — V petek ob 4. uri pop. samo tokrat v institutu »Vesnac (Aškerčeva ulica) — predavanje s praktičnimi demonstracijami o vprašanju: **Kako se vedem pravilno pri mizi, kako pogrnem mizo za različne prilike, kako sprejemam svoje goste?** itd. — V petek ob 8. uri zvečer predavanje o glavnem vprašanju: **Kako se vedem pravilno v moderni družbi?** Predavateljica ne bo govorila o zastarelem predvojnem »bon tonu«, temveč o sedanjem, kakor je običajen v moderni družbi. — Navedena tri predavanja ima ga. Marianne von Scheibenhof iz Gradca, ki je imela za ista predavanja v Graški »Uraniji« trikrat razprodano dvorano. Predavateljica predava potem tudi v Zagrebu. — Radi gotovo velikega povpraševanja se dobe vstopnice od ponedeljka naprej za vse tri prireditve v predprodaji po ceni 12, 8, 5 Din, dijaki 2 Din, pri g. Zlati Brišnik in g. Höferju. — V Studencih (deška šola) dne 24. jan. ob četrt na 8. zvečer predava g. prof. Baš o skrivnostih, ki jih razodevajo globine zemlje. Gospod predavatelj bo obrazložil temeljne pojme toliko pomembne moderne vede — geologije — zemljelovja. — S 1. februarjem se prične tečaj »Slovenščina za Slovence«.

PETLETNICA BOLNICE ZA ŽENSKO BOLEZNI V LJUBLJANI.

Včeraj je poteklo pet let, odkar je začela poslovati nova bolnica za ženske bolezni v Ljubljani v poslopu nekdanjega Asyla na Starji poli. Pogled na pet let porodniškega in ginekološkega dela nudi karakteristično in zanimivo sliko iz našega narodnega zdravstva in iz naše biološke povojne regeneracije ter obenem osvetljuje socialno in ekonomsko stanje našega ljudstva. Iz obilice tozadavnih opazovanj iz bogatih skušenj zavoda, iz ogromnega zdravniškega in socialnega dela moremo prinesiti samo par števil, ki naj predložijo pomen takega ginekološkega in porodniškega zavoda za narodno zdravje. Od leta 1923 do konca leta 1927 je bilo sprejeto v porodnišnice 5548 porodnic, ki so se oskrbovale 78528 dni v zavodu. Od teh jih je v tem času porodilo 5087. Porodniške skušnje zavoda torej bazirajo na več kot 5000 porodih v kratkih petih letih. Rodilo se je 5178 novorojenčkov, od katerih jih je bilo 268 mrtvorojenih, t. j. 2,5%, in od katerih jih je še v zavodu umrlo 240, t. j. 4,9% vseh živorojenih. Večjih porodniških operacij se je izvršilo 699, med njimi naj naštejeemo 99 carskih rezov (sectio caesarea) 117 klešnih porodov, 95 obratov itd. Umrljivost porodnic je znašala za celo petletje 0,8%. Uspehi porodniškega dela so odvisni od notranjih, v organizaciji, prostorih, personalu bolnice utemeljenih vzrokov in pa v veliki meri od zunanjih, v ljudski izobrazbi, v vzgoji babic, v prometnih sredstvih ležičih vzrokov. Notranje razmere niso bil vedno ugodne, toda se zboljšujejo od leta do leta. Povdariti je treba prav posebno, da se je v novih prostorih možnost tako imenovane klinične ali hišne porodniške infekcije reducirala na minimum. V zavodu ni skoro več opazovati domačih infekcij. — Med zunanji predpogoji za napredek porodniškega dela bi predvsem imenovali telefon in avtomobil. Za usodo porodnice in novorojenčka je merodajno, kako hitro se more izvršiti transport v bolnico. Čim hitrejšje, tem boljše. Naravno je, da je avtomobil v sedanjih razmerah ono prevozno sredstvo, ki je najurnejše in naravno je, da se s telefonom da poklicati avtomobil na najhitrejši način. Pa vendar se še zgodi, da traja transport v bolnico po več ur, in to celo iz ljubljanskega mesta. V hitrosti je za porodnice rešitev! To pravilo naj bi se propagiralo med žensvom.

Na ginekološki oddelci je bilo sprejetih v letih 1923 do 1927 skupno 5483 bolnic, ki so se oskrbovale 72971 dni v zavodu. Pretežna večina teh so žrtve materinstva; posledice težkih porodov, komplicirani splavi, ki se od leta do leta množijo. Doba, v kateri živimo, socialne in ekonomske razmere mater in družin, moralno in biološko vrednotenje človeške življenja vse to danes ni naklonjeno materinstvu. V drugi vrsti da bolnici največ dela in največ skrbi rak spolnih organov. Bolnica v tem boju ni moderno oborožena, manjka ji predvsem sredstev za röntgenovo in radijevno lečenje raka. Obetajo pa se tudi tu modernemu napredku primerni zdravilni pripomočki. V petih letih obstoja nove bolnice se je izvršilo skupno 3222 ginekoloških operacij, med njimi je bilo 702 laparatomij (prezrezov trebuha). Umrljivost ginekoloških bolnic je znašala 1,8%.

Z bolnico spojena babiška šola je tekom petih let poslala v narod 150 moderno izučenihih babic, momentano se jih izobrazuje še 16, ki bod končale osemnajstmesčni tečaj v letu 1928.

V bolnici se je tekom petih let izobraževalo v porodništvu in v ginekologiji 99 zdravnikov. Poleg šefa je na bolnici delovalo v tem času še 6 starejših zdravnikov ali asistentov. Babiško službo je vršilo 7 babic. V bolnici je bilo zaposleno 5 uradnikov in 66 drugega personala.

V petih letih je pasiralo bolnico 11031 porodnic in bolnic, 106 zdravnikov in 150 babic oziroma babiških učenk. — Vsem tistim, ki so pomagali, da se je mogla bolnica nastaniti v primernih prostorih, in vsem onim, ki so skrbeli, da se je mogla babica v izredno težkih časih držati, naj bo plačilo notranje zadoščenje, da so pripomogli k lepemu kulturnemu in humanemu zavetišču za ogroženo materinstvo.

IZREDNI OBČNI ZBOR HIŠNIH POSESTNIKOV.

Sinoči se je vršil v veliki dvorani hotela Union iz redni občni zbor I. društva hišnih posestnikov v Ljubljani. Predsednik Frelj je protestiral proti čl. 69 letošnjega finančnega zakona, ki so ga že na intervencijo ministra dr. Gosarja črtali iz proračuna.

Vendar si pa društvo hišnih posestnikov šteje v svojo zaslugo, da je v veliki meri pripomoglo, da se je famozni čl. 69 črtal iz letošnjega proračuna. Vsa Slovenija je nastopila proti uveljavljenju tega člena, ki je ogrožal vsak promet z nepremičninami in vsak kredit, ki bi se iz tega razvil.

G. predsednik se je nato širše pečal z obrtniškimi davkom, z davčno reformo glede hišnonajemniškega davka, glede razpolage hišnih stanovanj z ozirom na občine Moste in Vič, dalje glede doklad in glede vseh skupnih stvari, ki se tičejo hišnega posestnika.

Odlučno je nastopilo društvo hišnih posestnikov proti namešanju novih moči na mestnem magistratu ljubljanskem in zahteva, da se vsa nova mesta oddajo potom razpisu kakor je to običaj.

K besedi so se še javili dr. Gregorčič, dv. sv. Regally, Dachs in Pretnar, ki je zahteval, da se rentni davek za vse denarne zavode zenači.

Občni zbor je s kratko utemeljitvijo novega stanovanjskega zakona zaključil predsednik g. Frelj.

Predsedniku Frelju je bila nato od celokupnega članstva izrečena soglasna najtoplejša zahvala za njegovo uspešno delo na polju organizacije.

Politične vesti.

— Znižanje uradniških plač. V amandmanih, ki jih je vlada predložila finančnemu odboru ni nič od znižanju uradniških plač. Nekateri trde, da vlada ni hotela tega storiti, da ne revolтира preveč uradništva proti sebi. Zato pa bodo člani vladne koalicije predlagali znižanje plač v finančnem odboru. Nekateri celo trde, da je vlada nalašč izkazala v proračunu deficit, da more tako označiti znižanje uradniških plač. — Vest o nameravanem znižanju je seveda silno razburila uradništvo in po vsej pravici. Znano je vendar, da so uradniki že sedaj preslabo plačani in da je baš v tem eden glavnih vzrokov, da je naša uprava tako slaba. Zato je za nas naravnost nerazumljivo, kako hoče vlada zboljšati našo upravo, ko pa z redukcijo uradniških plač uradnike skoraj poziva, da delajo čim manje in da zapusti državno službo vsak, ki more dobiti privatno službo. Da bodo med temi ravno najbolj sposobni uradniki, je jasno.

— Vladni amandmani. Vlada je predložila finančnemu odboru amandmane, ki so zelo števili. Zato omenjamo le nekatere. Tako se določa, da morajo v tem proračunskem letu biti vrnjena vsa posojila, ki jih dala država samoupravam, 20 odstotne bone ob priliki žigosanja kronskih bankovcev in ki se nahajajo v državni blagajni, sme finančni minister voditi kot izdatek na breme obratnega kapitala drž. blagajne. — Plamencu se izplača za popravo njegove pogorele hiše v Uličju 421.943 Din. — Razni ministri dobe posebna pooblastila. — Vodne zadrage smejo zaračunati za še neplačane plovnne prispevke 8% obresti. — Vojni minister sme najeti pri Državni hipotekarni banki 35 milijonov posojila za gradnjo stanovanjskih hiš za pripadnike vojske. — Meštovičeva dela, ki so bila na razstavi v S. Franciscu, so prosta vseh taks in vse carine. — Železničarji imajo pravico do dopusta: po 7 letih službe 5 dni; od 8 do 15 let, službe, če so stari 25 do 35 let, 10 dni, če so stari preko 35 let, 14 dni; preko 15 let službe in do 50 let starosti 14 dni, preko 50 let starosti 25 dni. Bolezenski dnevi se štejejo v dopust. — Sprejem novih uradnikov v državno službo je dovoljen le v zelo izrednih slučajih. — Za dovršitev hiše Narodne skupščine se dovoljuje posojilo v znesku 50 milijonov dinarjev. — Osebe, ki zlasti uporabljajo državne in samoupravne ceste, morajo plačati posebno odškodnino. — Železniški minister sme nabavo do 400.000 Din sam odobriti ali pooblastiti za odobritev generalnega direktorja. — Poštni minister sme sam ustanoviti pošte v novih krajih. — Za nakup ene-grama radija se dovoljuje 50.000 Din. Radij se bo uporabljal pri zdravljenju raka. — Za penzije državnih uradnikov kot draginjska doklada se dovoljuje 95.065.379 Din in 2 milijona za orožniške upokojence.

— Konferenca med Marinkovičem in Pavlom Radičem. Kakor se trdi v dobro informiranih krogih sta Pavle Radič in Voja Marinkovič govorila predvsem o notranji politiki. Včeraj je sicer izšel demanti, ki to zanika in trdi, da je bilo govora le o davčnem vprašanju. Demanti pa ni nikogar prepričal. Nasprotno se še z večjo gotovostjo vzdržuje prejšnja vest in se trdi, da sta govorila P. Radič in V. Marinkovič predvsem o koncentracijski vladi, ki je naj bi sestavil Voja Marinkovič. Ker je o tem zvedel tudi Vukičević, je odšel k Marinkoviču. Rezultat tega sestanka ni znan, pač pa se iz radikalnih krogov trdi, da so radikali absolutno pđoti vsaki koncentracijski vladi, če ni njen šef radikal. Tudi nezadovoljni radikali so preje za Vukičeviča ko za Marinkoviča.

— Londonsko posojilo bo vendarle sklenjeno. V Pariz je dospel finančni minister dr. Marković, ki je dejal, da odpotuje v London, da sklene posojilo. Pogoji za posojilo so nad vse ugodni. Marković je nadalje dejal, da misli po sklenitvi posojila demisionirati.

Prosveta.

B. SHAW, KANDIDA.

Četrkova premiera nam je po daljšem času prinesla zadovoljiv igralski večer; uprizorjen je bil Shawov tridejanski misterij ljubezni »Kandida« v režiji ge. Marije Vere.

Shaw je v svoji drami postavil ob Kandido čisto ženo, v kateri prevladuje njena naravna priprostost, dva človeka: njenega moža, pastora Jakoba Morella, ki je zrel mož in živi v sredi svojega delokroga, ter zelo mladostnega pesnika Evgena Marchbanksa. Zakon je srečen ter ima svojo lepo preteklost; pastor Jakob je rasel ob skrbni ljubezni svoje žene in postal socialen delavec, ki nastopa na shodih ter včasih malo vpoštevata terjatve tragičnega. Poet pa v svojih mladostnih sanjah zagleda njegovo ženo, jo vzljubi ter stopi pastoru nasproti z očitki, ki so naperjeni proti njegovemu dozvedno vsakdanjemu konceptu življenja. Pastor ga sprva resolutno zavrne, a počasi se omaja in končno sklone, naj Kandida volji med obema. Napram poetu, ki ni zapeljivec, zmaga življenje: gledalec čuti, da se Kandidi ni bilo treba odločati in da je njeno motivacijo »slabšemu sem potrebna«, povzročil soprog sam s tem, da je sploh prišel na misel voljave.

V drami, ki je v jedru resna, Shaw ni mogel docela v sebi zatreti ironika. Na mnogih mestih so glavne figure opremljene z digresi in vsi nastopajoči — Burgess, Kandidin oče, podžupnik in tipkarica — so precej humorne osebe. Ta poteza komplicira oderske pojave in prizadeva interpretom občutne težave.

Gospa Marija Vera je dramo zelo zmiselno režirala; uprizoritev je pričala o lepem razumevanju dela ter o diskretnih uprizoritvenih zmognostih. Tako je delo, za katero si je zbrala odlične sodelavce, s sigurnostjo podala kot odersko celoto.

Pastorja Jakoba je igral gospod Levar. Bil je moška figura, z malce privajenim življenjskim patosom pridigarja in je močno povdaril pri ljudskem tribunu njegovo notranjo nesigurnost v subtilnem svetu ljubezni. Morda je prišlo zato v celotno figuro nekaj kolebavosti, a interpretacija je sprito sveta nasprotna figure popolnoma pravilna. Kandida gospe M. Vere je bila ženska-prijelna in na višku situacije, kot jo je avtor zamislil. Bila je prosta vsakega ibsenovskega posili-misticizma, kar je dajalo tudi Levarjevi vlogi toliko verjetnosti. Gospod Jan je igral mladega poeta z

zrelostjo in pretehtanostjo, da je mogočno presenetil. Njegov talent je pokazal vse vrline in toliko discipliniranosti, da je tvoril s prej imenovanimi tovarišema harmonično skupino. Tudi gospa Rakarjeva je samostojno pojmovala svojo tipkarico in ustvarila vredno figuro. Gospod Lipah, kateremu je pripadel težavni tasi, je postavlo v stilu ustvaril in pravilno razumel njene meje; podžupnik gospoda Gregorina je bil dober.

V celoti je treba poudariti, da smo redko videli toliko kompliciranih figur tako dobro podanih. Da so se združile v premišljeno igrice, je pri nas redek uspeh, ki ga je treba razdeliti med režiserjevo smotrenost in inteligenco igralcev.

LJUBLJANSKA OPERA.

Gostovanja. Operetna noviteta.

Zanimanje za našo opero vidno peša, predstave so šibko obiskane, odpovedovanje predstav, prestavljanje napovedanih premijer, izpremembe abonmajev depimirujoče vplivajo na že itak pičlo teatersko publiko. Krivda tiči deloma v močni redukciji oboja, ker niti za dvojno zasedbo glavnih vlog ni preskrbljeno in v slučaju obočelosti enega mora predstava odpasti. Uprava si pomaga z gostovanji, ki pa stanejo denar in vkljub žrtvam vseeno niso vedno posrečena in dobrodošla. Tako je vzel v repertoar na hitro naštudirano Puccinijevo Madame Butterfly v režiji in pod taktirko kapelnika Neffata menda prav le s tem namenom, da nam je prestavila v naslovni vlogi dunajsko operno pevko Staller Stotterjevo, ki je že uspešno debutirala kot Margareta v »Faust«, in mariborskega baritonista Neraliča. Za en večer se je upravi posrečilo vzdržati apatično publiko in jo privabiti v gledališče, ki ga je skoraj zasedla. Staller-Stotterjeva je pela svojo vlogo v nemškem jeziku, kar se po prevratu v naši operi dosedaj še ni zgodilo in značilno je, da se je ta večer znašla v operi vsa ljubljanska nemška elita. Debutantka je simpatična oderska pojava, pela je pohvalno in tudi v igri pokazala lepe možnosti. Nemško petje je pa vplivalo na poslušalce skoraj smešno in brez vsakega šovinizma zahtevamo, da se raz naše pozornice glasi le slovenska beseda, že zaradi boljšega razumevanja uprizorjenih del. Vloga konzula v Butterfly je neznatna in gost Neralič ni mogel bogve kaj pokazati.

V »Trubadurju« je dalje gostovala priljubljena zagrebška mlada operna in koncertna pevka Zinka Wilfan-Kunčeva, ki je, dasi še začetnica, pevka po božji volji in se ji oboja

sijajna karijera. Malo je primadon, ki bi pele tako iz duše in tako prepričevalne, zato tudi v srce segajoče kot ona. — Ne smemo pozabiti, da je v obeh navedenih operah pel obetenski partiji z lepim uspehom Leopold Kovač. Na nekaterih predstavah se čudovito razvija in udeležuje, da ga radi poslušajo celo večni nergači in čemerniki. Drugod bi dobil za svoj nastop večje priznanje kot pri nas, doma. Gostovanje Wilfan-Kunčeve je bilo vsem iskreno dobrodošlo in vselej bomo njene nastope v ljubljanski operi radi pozdravili.

Premijero nove operetne novosti »Zmagalka oceana« so obetali že začetkom tedna, doživeli smo jo v soboto zvečer. Svaritelja novega plesa lahkokrile muze, plesnih šlagerjev, več ali manj dobrih dovtipov, stokratnega preoblečevanja in kanzanja toalet sta topot zagrebška prevajalka dunajskih šlagerjev in feljtonistka Chudoba ter zagrebški skladatelj in kritik Ziga Hirschler. Na opereti ni nič zagrebškega ali našega, marveč je vsebinsko skonstruirana po šabloni vseh današnjih operet z vso zanje potrebno navlakom. — Glasba je učinkovito šlagerjska, prav malo originalna, ker nehoti spominja vsakih pet minut na druge opere in operete, je pa dobro, večših še prevč naltprano instrumentirana, živahna in dotipna. Prvo dejanje »Zmagovalke oceana« najbolje teče, v drugem dejanju zastaja, koncert tretjega papolstane dolgočasno in medlo, brez učinka konca.

Prvemu izvajanju zagrebškega operetnega dela sta kumovala kot režiser Povhe, kot dirigent pa direktor Polič, v ansamblu so vsi storili svojo dolžnost: Poličeva, Povhe, Dre-novec, Rakarjeva, Peček, Balatkova in Kosič. — Vsi so bili odlikovani z vencji in šopki, avtorja ponovno poklicana na oder. Uspeh operete je bil pri publiko velik; zabavala se je in smejala, saj drugega namena opereta nima. Za napredek resne glasbe in zanimanja zanjo pri naši itak pohujšani publiko pa pomeni nje uvrstitev repertoar velik minus, prazni gledališki blagajni pa obeta nov vir dohodkov, ki ji jih iz srca privoščimo. — Vseeno pa bi take neverjetne neokusnosti, kakor je »dovtip« na ime neke filmske igralkice morale odpasti. Nismo vendar v predmestnem gledališču. — ec.

KRIZEV POT ZAKONSKE ZENE.

Pred krožnim sodiščem v Velikem Bečkereku se je vršila te dni kazenska obravnava zoper 32letno kmelico Nežo Kovacs iz Mihajlova. Obtoženka se je zagovarjala radi umora svojega moža. Neža Kovacs je razparala svo-

jemu možu, ko je spal pijan v postelji, trebuh. Mož je par ur nato umrl.

Izpovedbe obtoženke o njenem zakonskem življenju so bile naravnost pretresljive. Neža Kovacs je bila poročena s svojim možem od leta 1913. Njeno zakonsko življenje je bil prvi martirij. Mož, ki je bil vsak dan pijan, jo je pretepal dan na dan. Nekoč jo je privezal na posteljo ter zanelil pod posteljo ogejn-Ponovno je vsled njegovih bre in balin abortirala. Eden od abortusov, ki so ga ji morali odstraniti operativnim putem, je kazal oči-vidne znake bre rabijatnega možakarja. Tudi očeta obtoženke je lopov tako pretepal, da je vsled poškodb umrl. Svojo slepo taščo je tako preganjal, da se je par dni po smrti svojega moža obesila. Njegovi trije otroci, ki jih je pravtako neprestano pretepal, so živeli v večnem strahu pred njim.

Pri obravnavi je bilo zaslišanih 18 prič, ki so izpovedale o peklenskem življenju obtoženke strahotne stvari. Vse priče so soglašale v tem, da je bil umorjeni izredno nasilen človek in strasten alkoholik. Ko ga je nekoč občinski beležnik opozoril, da naj ravna s svojo rodbino bolj človeški, mu je zagrozil, da ga bo ubil. Svoje otroke je pogosto tako pretepal, da so se onesvestili.

Dne 28. septembra je bilo v vasi proščenje (žeganje). France Kovacs je bil zopet pijan ko čep. Ko se je vrnil naslednjega dne ob 9. domov, je pričel zopet svojo ženo pretepati, tako da je morala pobegniti od doma. Ko se je vrnila naslednji dan domov, so sedeli njeni otroci jokajoči v veži. Povedali so ji, da oče spi ter da je zagrozil, da održe materi, čim se vrne, roke in noge. Nato je pograbila žena kuhinjski nož ter je razparala z njim svojemu možu trebuh.

Neža Kovacs je bila obsojena spritno olajševalnih okoliščin na leto dni ječe. Ker se nista pritožila niti državni pravdnik niti zagovornik, je postala sodba pravomočna.

BORZE.

Curih. Beograd 9.1375, Berlin 123.70, New-york 519.25, London 25.31, Pariz 20.4175, Milen 27.475, Praga 15.385, Budimpešta 90.775, Bukarešta 3.21, Sofija 3.74, Varšava 58.20, Dunaj 73.20.

Elekti.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 135 — 135 (135), Kreditni zavod 160—0, Strojne 0—70, Trboveljska 0—500. Vevče 135 —0, Ruše 265 — 380, Štavnba 56 — 0, Sešir 125 — 0.

Charlie Chaolin.

Nekaj časa je bila javnost v Franciji mnenja, da ameriški filmi lahko prekašajo evropske in zato so jih zelo visoko cenili. Toda dandanes je uvaževanje ameriških filmov precej padlo; to pa radi tega, ker so Francozi mnenja, da so njih vprizoritve strašno otročje. Če ne bi se zanimali Evropejci za slavne ameriške igralce, ki nastopajo v teh filmih, bi morda ameriških filmov sploh ne hodili več gledat.

To izvira menda iz tega, da imajo v Franciji predvsem radi filme, ki so posneti po znanih slovstvenih delih, in pa iz dejstva, da v Evropi še niso splošno razumeli, da je kinematografska umetnost nezavisna od dramske umetnosti, namreč tiste, ki tvori gledališče, in klasičnega slovstva. Ravno radi tega morda marsikateri avtorji filmskih besedil mislijo, da zadostuje, če se izreže nekoliko prizorov iz dolgega romana ter jih kinematografsko predela, mesto da bi si izmislil popolnoma nove komade za svoje filme.

Jaz sem prepričan, da je to eden glavnih vzrokov počasnega napredovanja kinematografske umetnosti v Evropi. Večina vaših vprizoritelijev se vse preveč opira na staro slovstvo, ki je sicer jasno in prijetno pri čitanju, postane pa bolj ali manj nerazumljivo in utrudljivo, ako se prikazuje v kinu, kajti čisto naravno je, da, če se še tako skrbno izberejo naslovi posameznih filmskih prizorov, vendar ne zadostujejo, da bi prikazivali v

vseh polankostih slovstveno vrednost kakšnega Balzaca, Victorja Hugo-ja ali Aleksandra Dumasa.

Ako hočem čitati kakšno knjigo, rajši sedem v udoben naslonjač k peči, si prižgem pipo in postavim pred se kozarec... česar-koli, kakor pa da bi prebil tri ure v javni dvorani, sedel neudobno in čital izsečke iz knjige, katero sem skoraj gotovo že enkrat čital v svoji mladosti v okolnostih, v katerih sem mogel to knjigo bolje ceniti.

V Zedinjenih državah, mislimo, da je kinematografska umetnost zbirka znanstvenih manifestacij sedanjega časa. Menimo, da se mora ta umetnost izražati predvsem potom premikanja, potom gibanja, ki je določeno, da nadomesti za oči to, kar je v gledališču govor za uho. Mi Američani to umetnost vidimo bolj vizuelno kot intelektualno ter skušamo napraviti iz kina oddih za vid in potom njega tudi za domišljijo, ter nečemo preveč siliti gledalca, da razmišlja, kar bi ga le utrujevalo. Iz tega namena skušamo napraviti iz kinematografa točno določeno specialiteto. Mi v Ameriki ne trgamo slovstvenih del ter jih ne prilagodimo. Mi čisto enostavno ustvarjamo prizore, ki izražajo naše vsakdanje življenje. Morda prikazujemo včasih malo preveč tega življenja, toda tisti, ki je v stanu storiti preveč, je enako tudi v stanu storiti manj in morda bomo stopnjema prišli do prave mere.

Mi se pa zadovoljimo s tem, da stavljamo pred fotografski aparat slavne dramske

igralce, kot se menda to godi v Evropi, predvsem pa v Franciji. Pri nas so se ljudje specializirali za kino in mi smo mnenja, da so taki umetniki za kino bolj sposobni kot največji dramski igralci.

Prepričani smo, iz istega vzroka da bi naši filmski umetniki, ki jih občudujete radi spretnosti njih udov in gibčnosti njih polje, bili mnogo manj zabavni in mnogo manj prikupljivi, če bi morali igrati in povrh še govoriti na manjšem gledališkem odru, medtem ko bi bilo veliko tisoč oči uprtih nanje. Vsak naj se udeležuje na svojem polju. Ako je vsakdo na mestu, kamor spada, potem bodo filmi dobro snimani.

Skratka, mislim da lahko rečem, da trpi kino v Evropi preveč na umetnosti, v najbolj intelektualnem smislu besede in da nima dovolj umetnosti v tehničnem smislu.

V Franciji vzamejo na primer klasično delo, ki je trakovano z umetnostjo od enega konca do drugega. Nato izberejo za filmanje najslavnejše igralce opere in velikih gledališč, najboljših zastopnikov dramske umetnosti. Jaz sem pa mnenja, da to ni pravilno in da bi se morala ohraniti umetnost samo v oni smeri, da se da filmu tisto umetniško običje, ki so ga bolje v Franciji kot povsod drugje v stanu dajati vsem stvarim. Potem pa bi morali napraviti korak naprej v izberi pozorišč, kjer se razvija dejanje, v razsvetljevanju, v fotografiji in v uprizoritvi. Treba bi bilo, da se doseže bolj visoka stopnja v uporabljanju tehnike, mesto da se išče ves efekt

samo v tem, da se na reklamnem oglasu zbere čim največ imen slavnihih gledaliških igralcev.

Prosim, da mi oprostite, če sem vam nekoliko prezeško povedal svoje mnenje o francoski kinematografiji. Sicer imajo pa isto mnenje mnogi Francozi, ki jim je na srcu ležič razvoj in napredek kinematografske umetnosti.

Sedaj moram pa še zavrniti mnenje, ki sem ga tlikokrat čul v Franciji. Reklo se mi je: »Ni čuda, da so ameriški filmi, za kojih vprizoritve se potroši večših mnogo stotisoč dolarjev, lepi, kot filmi, ki so bili snimani v Evropi, kjer njih avtorji nimajo na razpolago kapitalov, ki bi jim dovoljevali tako razkošno vprizarjanje.« Na to moram odgovoriti, da ameriški kinospécialisti ne dosegaajo svojega cilja samo radi tega, ker so jim velike vsote na razpolago. Te velike vsote žrtvujejo nameno. Filmska industrija je ravno tako skrbno preštudirana in razvita, kot vsaka druga industrija, koje napredek zavisi predvsem od tega, da si je pridobila najboljšo inženjerje v stroki najzobrazenejše predelavce in najbolj spretno delavce, kakor tudi najpopolnejše stroje, ki jih je mogoče kupiti z denarjem.

To so misli, ki jih je Chaplin izrekel v Franciji leta 1921 in Francozi danes priznavajo, da so, kar se tiče Francije, še vedno veljavne. Te izjave kažejo skrajno in najtočnejšo pozornost, ki jo Chaplin obrača na vse, kar je v zvezi z njegovo umetnostjo.

VINOCET
tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
Zahtevajte ponudbo. Telefon šte. 2389.
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstr.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau
»GROM«
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41
Naslov hrzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.
Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitraje in pod kulentnimi pogojl.
Zastopnik družbe spainih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Razpis.
Zbornica za trgovino, obrt in industrijo
razpisuje oddajo
vodovodne in električne inštalacije
za stanovanjsko hišo na Bleiweisovi cesti v Ljubljani.
Vsi potrebni podatki se dobijo od 23. t. m. dalje med uradnimi urami pri podpisnem uradu.
Pravilno sestavljene in zapečatenone ponudbe je vložiti do 31. januarja 12. ure opoldne pri podpisnem uradu.
Zbornica za trgovino, obrt in industrijo
v Ljubljani.
TISKARNA „MERKUR“
GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
TELEFON ŠTEV. 2552. TELEFON ŠTEV. 2552.
še priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča del.

MALI OGLASL
Za vsako besedo se plaša 50 par. Za debele tiskane pa Din 1.—

Šivilja,
dobro izurjena, išče službe. Gre šivati tudi na dom. — Naslov v upravi lista.

Premog - Čebin
Wolfova 1/II. - Telef. 2058.

Prodaj
dve boljši 4vrstni harmoniki, in sicer dvo- in triglasno firme Lubas. — Harmoniki imata lep in prijazen glas in sta dobro ohranjeni. Naprodaj sta pri Stefanu, 5. mestna hiša na Kobariški cesti, Bežigrad, Ljubljana

Oglašujte v Narodnem Dnevniku.